

Про використання факсиміле у первинних документах

Було уважно вивчене питання, ТОВ «КОМПАНІЯ2» використовує факсиміле при підписанні первинних бухгалтерських документів, і за результатами розгляду повідомляється наступне.

ТОВ «КОМПАНІЯ2» при веденні господарської діяльності з ТОВ «КОМПАНІЯ1» протягом тривалого часу використовує факсиміле при підписанні первинних бухгалтерських документів. Так, 26 серпня 2016 року між ТОВ «КОМПАНІЯ1» (далі – Сторона 1) та ТОВ «КОМПАНІЯ2» (далі – Сторона 2) був укладений договір № 12345 (далі – Договір), згідно п.1 якого Сторони домовились, що в майбутніх господарських (фінансово-господарських) відносинах Сторін, Сторона 2 може використовувати факсимільне відтворення підпису за допомогою аналогу власноручного підпису (далі – факсиміле) при вчиненні правочинів та складанні первинних документів.

Але ТОВ «КОМПАНІЯ1» вважає, що таке вище зазначене право ТОВ «КОМПАНІЯ2» є порушенням чинного законодавства України. Зокрема, Згідно з абзацом першим **п. 44.1 ст. 44 Податкового кодексу України** (далі – ПКУ) для цілей оподаткування платники податків зобов'язані вести облік доходів, витрат та інших показників, пов'язаних з визначенням об'єктів оподаткування та/або податкових зобов'язань, на підставі первинних документів, реєстрів бухгалтерського обліку, фінансової звітності, інших документів, пов'язаних з обчисленням і сплатою податків і зборів, ведення яких передбачено законодавством.

Платникам податків забороняється формування показників податкової звітності, митних декларацій на підставі даних, не підтверджених документами, що визначені абзацом першим п. 44.1 ст. 44 ПКУ.

Частиною другою **ст. 9 Закону України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні»** визначено, що первинні та зведені облікові документи можуть бути складені у паперовій або в електронній формі та повинні мати такі обов'язкові реквізити, зокрема, особистий підпис або інші дані, що дають змогу ідентифікувати особу, яка брала участь у здійсненні господарської операції.

Відповідно до **абзацу першого п. 2.1 глави 2 Положення про документальне забезпечення записів у бухгалтерському обліку** (далі – Положення), первинні документи – це документи, створені у письмовій або електронній формі, які містять відомості про господарські операції, включаючи розпорядження та дозволи адміністрації (власника) на їх проведення.

Згідно з **п. 2.5 глави 2 Положення** документ має бути підписаний особисто, а підпис може бути скріплений печаткою. Електронний підпис накладається відповідно до законодавства про електронні документи та електронний документообіг. Використання при оформленні первинних документів

факсимільного відтворення підпису допускається у порядку, встановленому законом, іншими актами цивільного законодавства.

Приписами частини третьої ст. 207 Цивільного кодексу України передбачено, що використання при вчиненні правочинів факсимільного відтворення підпису за допомогою засобів механічного, електронного або іншого копіювання, електронного підпису або іншого аналога власноручного підпису допускається у випадках, встановлених законом, іншими актами цивільного законодавства, або за письмовою згодою сторін, у якій мають міститися зразки відповідного аналога їхніх власноручних підписів.

Так, зважаючи на суперечливе трактування чинного законодавства України щодо використання факсиміле, є різна правова позиція державних органів з цього питання.

ДФСУ у листі 28.12.2015 р. №27862/6/99-95-42-03-15 зазначає, що використання при оформленні первинних документів факсимільного відтворення підпису допускається у порядку, встановленому законом, іншими актами цивільного законодавства. Тобто, за цією позицією ДФС можна зробити висновок, що використання факсимільного відтворення підпису при оформленні первинних документів **за письмовою угодою сторін, в якій містяться зразки відповідного аналога їх власноручних підписів**, не порушує законодавства України. Це не стосується, щоправда, випадків застосування первинних документів типових і спеціалізованих форм, якими не передбачено використання факсимільного відтворення підпису. Аналогічне роз'яснення ДФС надавала також у листі від 20.11.2015 р. №24762/6/99-95-42-03-15.

Зокрема, у Постанові Вищого адміністративного суду України від 25.03.2015 року № К/9991/5928/12 2а-2207/11/2070 суд дійшов висновку про те, що *«Ці норми, так само як і інші норми податкового законодавства не встановлюють можливість підписання податкової накладної з використанням факсимільного відтворення підпису за допомогою засобів механічного або іншого копіювання, на відміну, до прикладу, від норм цивільного законодавства, якими передбачена можливість використання такого підпису при вчиненні правочинів (норма частини третьої ст. 207 Цивільного кодексу України). Спеціальне врегулювання законодавцем в цій нормі застосування факсимільного відтворення підпису в документах свідчить про те, що при відсутності такого роду застереження норму, якою встановлена вимога щодо підпису в документі податкового обліку, слід застосовувати як таку, що виключає застосування факсимільного підтвердження підпису»*.

Також підтвердженням тому є постанова Вищого господарського суду України від 31.01.2013 р. у справі №6/5009/7748/11. У рамках цього спору суд дійшов висновку про те, що оскільки акт наданих послуг підписано за допомогою факсиміле без наявності відповідної угоди між сторонами, він не може бути доказом надання послуг.

Отже, беручи до уваги ризик виникнення конфліктних ситуацій з податковими органами з приводу використання факсиміле на первинних документах, колізією у чинному законодавстві України та неоднозначним трактуванням державними органами використання факсиміле, **ТОВ «КОМПАНІЯ1» допускає використання факсиміле лише при підписанні договорів, додаткових угод та іншої супровідної договірної документації у**

випадку, якщо в договорі міститься зразок відповідного аналога власноручного підпису керівника ТОВ «КОМПАНІЯ2». Використовувати факсиміле при підписанні первинних бухгалтерських документів ТОВ «КОМПАНІЯ2» ТОВ «КОМПАНІЯ1» вважає неприпустимим.